

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Příloha č. 9

Věcné zaměření - Popis podporovaných aktivit

a) Podpora sociálního začleňování osob a skupin osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím sociálních služeb

Podporovány budou tyto druhy a formy sociálních služeb poskytované podle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů:

- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- terénní programy,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (pouze osoby ve věku 15 až 26 let),
- odborné sociální poradenství,
- sociální rehabilitace – pouze terénní a ambulantní forma,
- azylové domy,
- domy na půl cesty.

Podporovány budou výše uvedené druhy služeb pro vymezené cílové skupiny se zaměřením na návrat těchto osob zpět do společnosti a na trh práce, na udržení se na trhu práce, na umožnění přístupu ke službám podporujícím návrat na trh práce.

Způsobilé aktivity a s nimi spojené výdaje jsou pouze takové, které jsou zaměřené na podporu a financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb, a to **v rozsahu stanoveném základními činnostmi u jednotlivých druhů sociálních služeb**. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v části třetí, hlavě I, díle 2 až 4 zákona o sociálních službách.

Financování fakultativních činností sociálních služeb není v rámci aktivity a) výzvy přípustné.

Bude podporováno poskytování pouze těch sociálních služeb, které jsou registrovány v souladu se zákonem o sociálních službách a které jsou zároveň součástí sítě sociálních služeb uvedené ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb příslušného kraje (popř. obce).

Součástí nákladů vztahujících se k poskytování sociální služby mohou být i náklady na **celoživotní vzdělávání pracovníků poskytovatele sociální služby**, a to za podmínky, že toto vzdělávání přímo souvisí s poskytováním základních činností sociální služby a současně je oblast vzdělávání pracovníků poskytovatele služby upravena v rámci vydaného Pověření v souladu s Rozhodnutím č. 2012/21/EU. Pro účely podpory sociálních služeb v rámci této výzvy se celoživotním vzděláváním pracovníků poskytovatele sociální služby rozumí:

- vzdělávání sociálních pracovníků v souladu s § 111 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin,
- vzdělávání pracovníků v sociálních službách v souladu s §116 odst. 9 zákona o sociálních službách, a to maximálně v rozsahu 24 hodin,
- vzdělávání vedoucích pracovníků, a to maximálně v rozsahu 24 hodin.

Fakultativní činnosti (doprovodné programy, činnosti, které navazují na sociální služby nebo s nimi kooperují) nehospodářské povahy při poskytování sociálních služeb lze podpořit v rámci aktivit b) až k).

b) Podpora komunitní sociální práce, podpora specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách, zejména komunitní práce včetně podpory koordinační role obcí v této oblasti; zapojování osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených do prevence a do rozhodovacích procesů na místní úrovni, podpora a rozvoj participativních metod práce s cílovou skupinou.

V rámci této výzvy budou podporovány aktivity **směřující k profesionální realizaci sociální práce** jako aktivity zaměřené na pomoc komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí a to prostřednictvím komunitní sociální práce jako významného inkluzivního mechanismu, tzn. osoby z cílových skupin se zapojují do rozhodování a do přímé realizace opatření na úrovni sousedství, vyloučené lokality, obce, města, mikroregionu, a to s cílem získání lepšího přístupu těchto osob ke společenským zdrojům jakými jsou sociální ochrana, bydlení, vzdělání, zaměstnání, možnost uplatňovat svá práva atd. **Aktivity podporované v rámci komunitní sociální práce musí mít přímou vazbu na sociální začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení osob.**

Gestorem komunitní sociální práce musí být kvalifikovaný sociální pracovník (dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách), například sociální pracovník obce (de facto aktivity vykonávané sociálním pracovníkem i na malých obcích).

Komunitní práci v kontextu sociální práce se pro účely této výzvy rozumí dlouhodobě působící metoda sociální práce:

- jejímž subjektem je skupina/komunita lidí, kteří se dlouhodobě potýkají se společnými obtížemi v interakcích s okolním prostředím (jsou sociálně znevýhodněni, sociálně vyloučeni či v nepříznivé sociální situaci), a
- jejímž cílem je posílit schopnost této skupiny/komunity zvládat znevýhodňující a obtížné interakce tím, že získá větší míru kontroly nad okolnostmi, kterým jsou její příslušníci společně vystaveni, a tím bude společně dosahovat (komunitou) definovaných cílů.

Aktivity musí naplňovat níže uvedené principy, aby splnily podmínky realizace komunitní sociální práce: Příslušníci komunity dosahují prostřednictvím práce celého společenství, na kterém se podílejí všichni relevantní aktéři z komunity, příp. jejich okolí i celé společenství, větší míry kontroly nad okolnostmi svého života, kterým jsou společně vystaveni, a to za podpory (organizační, vzdělávací, strategické a facilitační) komunitního sociálního pracovníka, který k tomuto účelu může využívat širokou škálu metod (od motivování, zvyšování sebedůvěry a podpory samoorganizování členů komunity až po zapojování komunity do komunitního plánování, rozvoje lokality či případné iniciace legislativních změn).

Komunitní sociální pracovník garantuje, že komunitní sociální práce je realizována v souladu s principy komunitní práce a s etickým kodexem sociální práce. Na komunitní práci se podílejí i další subjekty, zejména členové komunity.

Hodnoty komunitní práce musí být naplňovány skrze následující **principy:**

- Aktivizace, která vede k participaci a ke zplnomocnění.
- Participace – účast lidí na procesech plánování, rozhodování, řízení, implementace a evaluace, podílení se na výkonu moci a sebeurčení.
- Zplnomocnění – schopnost a kapacita jednotlivců a komunit jednat a dosahovat vlivu, mít přístup ke komponentům moci (vědění, dovednosti, rozhodování, sítě a zdroje). Proces zplnomocnění probíhá skrze kritické uvědomění, participaci

na lokálních záležitostech a partnerství zúčastněných aktérů. Výsledkem zplnomocnění je sdílení redistribuce moci.

- Skupinová spolupráce – komunitní práce je založena na spolupráci se skupinami lidí, pro kterou je třeba vytvořit adekvátní podmínky. Patří k nim posilování vzájemné důvěry a sebedůvěry, vzájemná solidarita a pomoc, respekt k odlišnostem, dobrovolnost, rovnocennost, koncentrace na silné stránky lidí a komunit, otevřenost, informovanost, transparentnost, sebeorganizování na demokratických principech. Práce s místními zdroji, dosažitelnost úspěchů, udržitelnost výsledků a dosažených změn. Zplnomocňující proces, který vychází z posilování místních zdrojů, koncentruje se na silné stránky lidí a je posilován zkušeností malých společných úspěchů více lidí vytváří v souladu s behaviorální teorií předpoklady pro udržitelnost výsledků a dosažených změn. Komplexní přístup (víceúrovňový, se zapojením různých aktérů, vyjednávání konsensu, využívání mnoha metod).
- Zodpovědnost, sdílená zodpovědnost.
- Reflektivní praxe a celoživotní učení.

Komunitní sociální práce musí být cíleně řízena a podle situace musí být diferencovaně aplikovány zejména následující dva principy dobré praxe:

1. Participace a vlastnění procesu i výsledků (process and impact management)

V celém procesu komunitní práce musí být vytvořeny podmínky pro participaci členů komunity, která je jako celek subjektem komunitní práce. Participace se rozvíjí postupně, a to na základě motivace, aktivizace a nových zkušeností lidí, díky posílení jejich sebedůvěry, prohlubujícímu se vztahu důvěry vůči komunitnímu pracovníkovi a ostatním lidem a zkušenostem z procesu dosahování společných cílů.

2. Etické zacházení s mocí, vlivem a získanými výhodami

Komunitní pracovník získává vysoce specifické postavení tím, že je vpuštěn do osobní sféry členů komunity, jejich domovů a rodin, jejich nadějí a možností. To mu dává velkou moc. Je záležitostí etiky, že s komunitou zachází s respektem a přijetím, na bázi rovnosti, bez diskriminace, s uznáním preferencí a hodnot členů komunity. Jedná důvěryhodně, **ve prospěch komunity jako celku a na základě dohody s komunitou**, spolehlivě a transparentně.

Ve vztahu k zajištění participace jsou doporučovány následující indikátory dobré praxe:

- Všichni členové komunity mají dostatek informací o procesu a plánovaných/očekávaných výsledcích.
- Minimálně každý segment či podskupina komunity má prostor pro aktivní zastoupení ve všech procesech demokratického rozhodování a plánování toho, jakým směrem a jakou rychlostí se v reálném rámci bude vyvíjet proces změny a jaké výsledky změny jsou pro ně žádoucí. Za participaci tedy nepovažujeme jen pasivní účast na komunitním organizování, ale musí být vytvořeny podmínky pro možnost ovlivňovat rozhodování ve všech fázích práce a celkové směřování společné práce.
- Každému členu komunity musí prokazatelně být umožněn aktivní podíl na komunitní práci (včetně práva nesouhlasit) a „vlastnění“ procesu i výsledků komunitní práce, nakolik chce a dle svých schopností se může do komunitní práce zapojit.

Komunitní centra:

Jedná se o centra začleněná do běžné komunity. **Komunitní centrum musí vždy nabízet sociální aktivity, tedy aktivity realizované sociálním pracovníkem, které přispívají k sociálnímu začleňování a zvyšování uplatnitelnosti osob na trhu práce a dalšími odbornými pracovníky, pokud to vyžaduje druh aktivity.** Tyto aktivity zároveň

nejsou definovány, jako úkon či činnost v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Dále (doplňkově) může komunitní centrum nabízet tyto aktivity:

- kulturní/multikulturní služby (příklad - divadelní představení na téma řešení domácího násilí, výstava fotografií mládeže místní komunity na téma Jak si představuji svoje budoucí povolání),
- výchovně/vzdělávací služby (příklad – doučování, motivační semináře pro mládež zaměřené na budoucí uplatnění na trhu práce, výchova k občanství – viz web www.vychovakobcanstvi.cz, základní počítačové dovednosti),
- environmentální služby a podpora jejich využití (příklad – aktivity zaměřené na zvelebování životního prostředí komunity, sběr odpadků, společná kultivace veřejných ploch),
- volnočasové aktivity/služby – aktivity zaměřené na volný čas (např. volnočasové aktivity pro mládež, aktivity pro celé rodiny, aktivity podporující mezigenerační soužití).

Pro organizaci těchto aktivit musí být zajištěn adekvátní personál. Aktivity, činnosti těchto služeb mohou být doplňkem registrovaných sociálních služeb. Pokud se jedná o **polyfunkční komunitní centra**, tak musí tyto aktivity být v nabídce kumulativně.

c) Propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce a zdravotní péče prostřednictvím činnosti sociálního pracovníka při práci s cílovou skupinou; podpora partnerských projektů v sociální oblasti propojující různé úrovně veřejné správy a další instituce; posilování informovanosti a efektivní komunikace o problematice sociálního vyloučení u všech relevantních aktérů; vznik a rozvoj nástrojů na podporu sociálního začleňování jako prevence prostorového vyloučení, vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví

Podporované aktivity se týkají řešení problematiky bydlení prostřednictvím podpory sociální práce s klienty.

Jedná se zejména o aktivity zaměřené na rozvoj sociálního začleňování v oblasti bydlení jako prevence prostorového vyloučení vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví - preventivní, následné a doprovodné služby pro osoby ohrožené ztrátou bydlení, např. podpora nových metod sociální práce zaměřených na prevenci ztráty bydlení a znovu začlenění do bydlení, aktivity k zabránění nedobrovolnému vystěhování osob z bydlení, participativní metody využívající spoluúčasti klientů na rozhodování a realizaci aktivit (institut domovníka dle metodického podkladu MV ČR viz <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodicky-ch-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx> v části H, klientské domovní samosprávy), zavádění case managementu a jiných forem koordinace, zvyšování sociálních kompetencí vzhledem k bydlení, podpora ekonomického a ekologického životního stylu (omezení plýtvání, hospodárný životní styl), síťování a multidisciplinární spolupráce atd.

Dále se jedná o aktivity podporující mimosoudní způsob řešení konfliktů v oblasti bydlení, pracovních-právních vztahů apod. (programy finančně dostupné mediace, postupného splácení služeb profesionálních advokátů a mediátorů apod.).

Aktivity musí být vždy zaměřeny přímo na podporu cílové skupiny osob (klientů), nikoliv pouze na vytváření nástrojů a systémů sociálního začleňování v oblasti bydlení. Projekty je možné zaměřit i na vytváření nástrojů a systémů sociálního začleňování v oblasti bydlení, v rámci projektu však musí být vždy tento nástroj pilotován a být dopad na cílové skupiny osob (klientů).

d) Podpora profesionální realizace sociální práce jako aktivity zaměřené na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí (podpora využití specifických metod a technik sociální práce a individualizovaného přístupu, podpora výkonu

sociální práce se zaměřením na identifikaci potřeb osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených na úrovni odborných postupů při případové práci, metodické činnosti a koordinaci nástrojů pomoci, apod.).

Podporovány mohou být činnosti sociální práce na základě svého rozhodnutí místní samosprávy (tedy i obce I. typu). Základním cílem aktivity sociální práce je zajištění respektive podpora „sociálního fungování“ klienta (jednotlivce, rodiny, skupiny, či komunity) v životě obce. Základní rolí sociálních pracovníků je udržet rovnováhu ve vztahu klient a jeho prostředí (obec). Intervence sociálního pracovníka při porušení rovnováhy může směřovat jak ke změně u klienta, tak i ke změně života v obci (např. změna sociálního prostředí). Sociální pracovník by měl svoji činnost vykonávat převážně v přirozeném prostředí klientů.

Sociální pracovník: vyhledává klienty sociální práce v jejich přirozeném prostředí, provádí posouzení životní situace klienta, individuální plánování cílů klienta a kroků, které povedou k jejich naplnění, zplnomocňuje klienty, aby dokázali sami ovlivňovat své sociální prostředí a měnit podmínky svých životů. Sociální pracovník rovněž realizuje činnosti zaměřené na změnu sociálního prostředí klienta, spolupracuje s navazujícími organizacemi, koordinuje je při řešení životní situace klienta a spolupodílí se na realizaci a koordinaci preventivních aktivit efektivních programů sociálně právní ochrany dětí, jejichž cílem je přispívat k sociální ochraně a předcházet vzniku nepříznivých životních situací klientů.

Aktivita musí být vždy zaměřena přímo na podporu cílové skupiny osob (klientů).

- e) **Aktivizační, asistenční a motivační programy (na podporu rodičovských kompetencí, získávání základních sociálních a profesních dovedností, uplatnění se na trhu práce, apod.), které přispívají k sociálnímu začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení.**
- f) **Aktivita směřující k podpoře mladým lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí při vstupu do samostatného života po ukončení nebo i v průběhu jejich vzdělávání (zejména pokud pocházejí ze sociálně znevýhodněného prostředí, náhradní rodinné péče nebo ústavní péče, tj. školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popř. jiných zařízení pro péči o děti a mládež).**

Jedná se o činnosti zaměřené na podporu fungování cílové skupiny v přirozeném sociálním prostředí a podporu v jejím začlenění se do běžného života a na trh práce. Aktivita zohledňuje specifické potřeby cílové skupiny těchto osob (sociálně znevýhodněné prostředí, předchozí ústavní péče nebo náhradní rodinná péče apod.).
- g) **Aktivita a programy sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené závislostmi nebo osoby závislé na návykových látkách.**
- h) **Programy právní a finanční gramotnosti a na prevenci a řešení zadluženosti a předluženosti (včetně poradenství), aktivita zaměřené na předcházení ekonomické nestability osob z cílové skupiny.**
- i) **Aktivita přispívající k boji s diskriminací (např. vzdělávací aktivita zaměřené na destigmatizaci cílové skupiny, na informování o příčinách, formách diskriminace a způsobech prevence a odstraňování diskriminace, poskytování poradenství cílovým skupinám týkající se nediskriminace a rozvoj různých forem služeb pro oběti diskriminace).**

j) Programy prevence sociálně patologických jevů, prevence kriminality a veřejného pořádku (asistenti prevence kriminality, asistenti pro jednání s policií a dalšími úřady, romský mentoring, preventivní programy pro mladé osoby 15+ apod.).

V rámci prevence kriminality budou podporovány aktivity projektů, které budou v souladu s Metodikou výběru, přípravy a činnosti asistentů prevence kriminality vydané Ministerstvem vnitra ČR viz <http://www.mvcr.cz/clanek/metodika-vyberu-pripravy-a-cinnosti-asistentu-prevence-kriminality.aspx> a <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodicky-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx> v části C3. V této výzvě nebudou podporovány rekvalifikační kurzy vztahující se k prevenci kriminality, do projektu vstupují již proškolení asistenti prevence kriminality.

k) Programy pro osoby opouštějící zařízení pro výkon trestu odnětí svobody, pro osoby ve výkonu trestu, pro osoby s alternativními tresty (pachatelé trestné činnosti), probační a resocializační programy, programy zaměřené na pachatele domácího násilí, s cílem předcházení jejich dalšího násilného chování.

l) Vznik a rozvoj (rozšíření kapacity podniku) nových podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání – integrační sociální podnik.

Příjemce musí naplňovat současně tyto principy a charakteristiky sociálního podnikání:

- I. společensky prospěšný cíl - charakteristika principu: společensky prospěšný cíl zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce,
- II. sociální prospěch - charakteristika principu:
 - a) zaměstnávání a sociální začleňování osob ze znevýhodněných skupin, tj. osob definovaných v části 4.3 výzvy, cílové skupiny – min. podíl zaměstnanců ze znevýhodněných skupin činí 30 %, min. úvazek pro zaměstnance z cílových skupin je 0,4, zaměstnanci z cílových skupin musí mít uzavřenou pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti (dohoda o provedení práce není pro zaměstnance z cílových skupin akceptovatelná);
 - b) účast zaměstnanců a členů na směřování podniku,
 - c) důraz na rozvoj pracovních kompetencí znevýhodněných zaměstnanců;
- III. ekonomický prospěch – charakteristika principu:
 - a) více než 50 % případného zisku je reinvestováno do rozvoje sociálního podniku a/nebo pro naplnění jeho společensky prospěšných cílů,
 - b) nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovateli,
 - c) alespoň 30% podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech, sleduje se za posledních 12 měsíců realizace projektu,
- IV. environmentální prospěch – charakteristika principu:
 - a) zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby,
- V. místní prospěch – charakteristika principu:
 - a) přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky,
 - b) využívání přednostně místních zdrojů,
 - c) spolupráce sociálního podniku s místními aktéry.

Novou aktivitou se rozumí:

- podnikatelská aktivita nově vzniklého subjektu,
- podnikatelská aktivita jako nově zřízená živnost subjektu již existujícího,
- rozšíření o nový obor činnosti v rámci stávajícího oprávnění k podnikání,

- rozvoj = rozšíření (personální a současně produkční) kapacity sociálního podniku v rámci stávajícího oprávnění k podnikání. Rozšířením produkční kapacity se rozumí: rozšíření portfolia nabízených produktů a služeb, rozšíření prostorové kapacity daného podniku nebo zřízení divize na novém místě/v jiném regionu. Rozšířením personální kapacity se rozumí přijetí dalších zaměstnanců z cílových skupin na nově vytvořená místa vzniklá s produkčním rozšířením kapacity. Způsobilé výdaje projektu se v případě rozvoje = rozšíření kapacity podniku se týkají pouze rozšíření kapacity společnosti. Musí dojít k vytvoření nových pracovních míst pro osoby z cílových skupin tak, aby byl splněn 30% podíl zaměstnanců z cílových skupin z celkového počtu zaměstnanců sociálního podniku, tzn., že **celá společnost musí splňovat principy sociálního podnikání. Prioritním hlediskem bude v tomto případě efektivita a hospodárnost zvoleného postupu při naplňování jasně definovaných potřeb konkrétního podniku.**

V žádném případě nelze z dotace financovat stávající podnikatelské aktivity žadatele.

Za nový podnikatelský subjekt nelze pro účely výzvy považovat:

- 1) právní subjekt, který byl zakoupen jiným právním subjektem/OSVČ se stejným předmětem a místem podnikání, a ve kterém vznikla shodná pracovní místa;
- 2) podnikatelský subjekt nově vzniklý pouze formálním přesunem podnikání (zaměstnanců z cílových skupin, předmětu a místa podnikání) z již fungujícího/zakládajícího subjektu.

V rámci této aktivity (sociálního podnikání) nelze hradit poskytování sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, a to jak v rozsahu základních, tak i fakultativních činností. Současně nelze hradit zemědělskou prvovýrobu.

V rámci výše uvedeného typu aktivity mohou být podporovány všechny typy níže uvedených činností, dílčí části činností nebo kombinace těchto činností označené v žádosti jako klíčové aktivity. Žadatel si může vydefinovat další relevantní činnost. Níže jsou definovány doporučené klíčové aktivity projektu:

1. vytvoření a zachování pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin a pro zaměstnance mimo cílovou skupinu nezbytných pro fungování podniku v souladu s principy sociálního podnikání. U zaměstnanců mimo cílovou skupinu je možné hradit pouze pozice, které zajišťují specifickou podporu zaměstnancům z cílových skupin (např. vedoucí/mistr/předák cílové skupiny, asistent/ka, psycholog/psycholožka), zajišťují marketing sociálního podniku (např. marketingový pracovník) a řídí podnik (např. manažer sociálního podniku). V případě rozšíření produkční a personální kapacity podniku je možné hradit z projektu POUZE mzdy nově přijatých zaměstnanců z cílových skupin (nikoli stávajících). Všichni zaměstnanci financovaní z projektu musí mít kvalifikaci (vyučení v oboru, SŠ, VŠ v oboru nebo osvědčení o profesní kvalifikaci podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání) nebo praxi odpovídající pracovnímu zařazení. Pracovní místa pro zaměstnance z cílových skupin musí příjemce vytvořit a obsadit nejpozději do 3 měsíců od zahájení realizace projektu. Vyžaduje-li charakter podnikání přijetí zaměstnanců postupně a po této lhůtě, objasní tyto skutečnosti žadatel v podnikatelském plánu, a to v části Management a lidské zdroje;
2. vzdělávání zaměstnanců z cílových skupin a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu (vzděláváním ostatních zaměstnanců sociálního podniku se rozumí především kurzy pro zefektivnění práce s cílovou skupinou, nebo kurzy zaměřené na rozvoj kompetencí v řízení podniku (např. kurzy pro řízení gastroprovozu, obchodní dovednosti, marketing), v rámci projektu nelze hradit počítačové, jazykové a rekvalifikační kurzy;
3. marketing sociálního podniku (např. kampaně na podporu prodeje, reklama) – doporučujeme žadatelům, aby na marketing vyčlenili min. 10 % rozpočtu projektu;

4. provozování sociálního podnikání (tzn. působení podniku na trhu včetně naplňování principů sociálního podnikání v praxi – žadatel detailněji rozvede také v příloze č. 7 - podnikatelský plán) - zahájení vlastního podnikání je do max. 3 měsíců od zahájení realizace projektu. Součástí klíčové aktivity jsou vedle činností spojených s prokazováním naplňování principů sociálního podnikání, resp. i rozpoznávacích znaků sociálního podniku, i činnosti spojené s evaluací výzvy ve smyslu spolupráce příjemce s evaluátorem zajištěným řídicím orgánem. V rámci toho se příjemce zúčastní šetření formou dotazníků nebo rozhovorů, zprostředkuje šetření u cílových skupin, případně zajistí sběr specifických ukazatelů nezbytných pro vyhodnocení přínosů pro cílové skupiny. Zjištěné informace budou plně k dispozici příjemci pro zlepšování fungování sociálního podniku. Doporučujeme žadatelům, aby si na aktivity spojené s vykazováním principů sociálního podnikání, resp. rozpoznávacích znaků sociálního podniku, a evaluací vyčlenili min. 1 % rozpočtu projektu, resp. tuto činnost zohlednili ve výši úvazků členů realizačního týmu (žadatel zohlední také v popisu vykonávané činnosti).